

L'Afganistan, una situació **previsible**

EL TEMPS ofereix un avançament editorial de la sisena edició del llibre 'Los talibán', escrit pel periodista pakistanès Ahmed Rashid i editat per Península-Atalaya. Rashid, una eminència en el tema, va publicar el llibre a principis del 2001, però després dels esdeveniments de l'11 de setembre ha ampliat la introducció per a la nova edició. En les següents pàgines en reproduïm alguns fragments.

Des del 1989, EUA i Occident han estat donant l'esquena a la perllongada guerra civil de l'Afganistan. L'11 de setembre de 2001 el món va deixar de ser el mateix quan l'Afganistan es va mostrar d'una manera brutal i tràgica. Els dinou terroristes suïcides que van segrestar quatre avions, i que després es van llançar contra les Torres Bessones del World Trade Center, a Nova York, i contra el Pentàgon, a Washington, pertanyien a l'organització Al-Qaida, dirigida per Ossama bin Laden, que té la seva base d'operacions a l'Afganistan, país governat pels talibán. La seua meta era colpejar tres objectius alhora: el món hereu de la guerra freda, el punt neuràlgic de la globalització i els suposats esforços per fer de la Terra un lloc més segur i millor.

[...]

Els terroristes suïcides, que havien rebut formació aeronàutica als EUA i Alemanya, pertanyien a una generació de militants islàmics. Eren persones cultes, de classe mitjana, amb bones feines, família i nívies. Tanmateix, estaven posseïts per un implacable sentiment de ràbia, covat durant anys, que els va fer menystenir la vida d'unes set mil persones, moltes americans musulmans corrents i piadosos. El llibre *Los talibán* es proposa, entre altres coses, tractar de comprendre aquest sentiment de ràbia extrema, així com l'organització que va formar i inspirar els autors dels atemptats.

Però està clar que Al-Qaida no hauria pogut planificar ni organitzar tota sola ni el seu entrenament, ni el finançament, ni

les comunicacions o la inspiració dels terroristes. El llarg període d'inhibició nord-americana i occidental i Occident pel que fa a les activitats dels talibán els ha permès convertir l'Afganistan en un lloc segur per a grups extremistes procedents de més de dotze països àrabs diferents. Amb els dos mil cinc-cents o tres mil combatents de què disposa a l'Afganistan, i una xarxa mundial que s'estén per trenta-quatre països, Al-Qaida és només la punta d'un iceberg enorme. Els talibán també acullen grups extremistes islàmics procedents de Rússia, el Pakistan, la Xina, Birmània, l'Iran, Àsia central i diversos països de l'Orient Llunyà, tots enrolats en les seves files i entestats alhora en la lluita política en els seus respectius països. L'Afganistan s'ha convertit, així, en el centre d'una xarxa terrorista mundial, encara que no hi té res a veure el pobre poble afganès, empaitat per la sequera, la fam i la guerra civil que enfronta els talibán amb les forces antitalibán del Front Unit (FU).

L'atac de l'11 de setembre va arribar precedit per l'assassinat, tan sols dos dies abans, del dirigent del FU, Ahmed Xah Massud. Dos joves marroquins amb passaport belga, arribats a Kabul via Brussel·les, Londres i Islamabad i que es van fer passar per periodistes, van aconseguir ocultar una bomba en una càmera de vídeo. En iniciar-se l'entrevista amb Massud a l'extrem septentrional del país van activar el detonant i es van immolar amb el dirigent del FU. [...] Ningú no va dubtar que l'assassinat havia estat organitzat per Al-Qaida com a mitjà per a refermar

la seva estreta relació amb la plana major talibán i privar el FU del seu dirigent més carismàtic, i això en el precís moment en què Al-Qaida planejava un acte terrorista de proporcions encara majors, que se sabia que provocaria la invasió de l'Afganistan per part de les forces nord-americanes, desitjoses de venjar-se. Bin Laden i el màxim dirigent talibà, el mul·là Mohamed Omar, semblen convençuts que, igual que els mujahidins afganesos van aconseguir derrotar l'exèrcit soviètic després de deu anys de guerra, faran ara el mateix amb les forces invasores dels EUA.

La ira talibán contra Occident ja havia assolit un punt màxim a principis d'any. El 19 de gener, el Consell de Seguretat de les Nacions Unides (CSNU) va aprovar la resolució 1.333, que imposava diverses sancions als talibán, entre altres l'embargament d'armes, la confiscació dels seus comptes fora del país i la denegació del permís de viatjar fora de l'Afganistan (inclosos els vols de la companyia nacional Ariana). El CSNU va dir que l'Afganistan controlat pels talibán era el centre del terrorisme internacional i va exigir l'extradició de Bin Laden. Els talibán van reaccionar iradament assegurant que no expulsarien mai Bin Laden. El que més va enutjar els talibán —amb el seu ministre d'afers exteriors Syed Rahmatullah, en la foto de la dreta— va ser que no es decretés també l'embargament d'armes al FU, moviment que va continuar rebent ajuda militar de Rússia, l'Iran, l'Índia i les repúbliques d'Àsia Central. El Pakistan, el principal proveïdor d'armes i carburant als talibán, es trobava ara en una situació difícil [...] Amb sospites cada cop més fundades que el Pakistan continuava subministrant armes als talibán, el CSNU va aprovar la resolució 1.363 del 31 de juliol, per la qual es creava un equip d'observadors que es col·locarien a la frontera de l'Afganistan per vetllar pel compliment de l'embargament d'armes acordat per l'ONU. Els talibán, i els partits islàmics del Pakistan que els fan costat, van contestar dient que matarien tot observador de l'ONU que es trobés a la frontera entre el Pakistan i l'Afganistan.

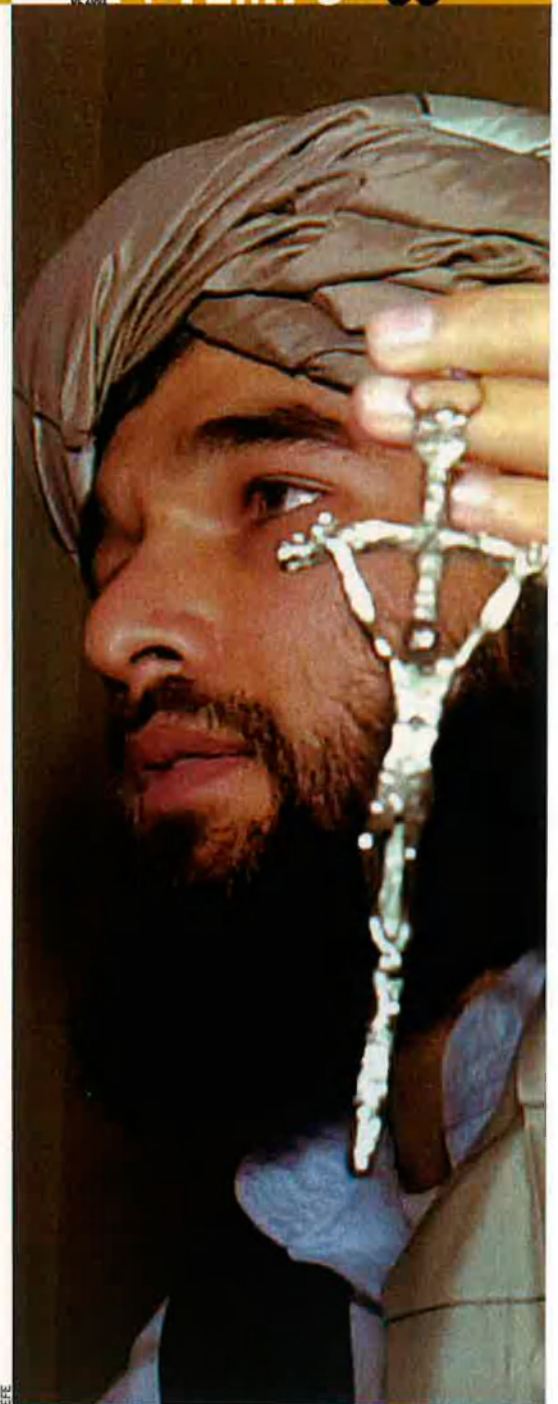
En els nou primers mesos de 2001, es van produir diversos esdeveniments que

es podien considerar precursors d'un important atemptat terrorista. El 5 de febrer, es va celebrar a Nova York el judici contra quatre àrabs, acusats de complicitat amb Bin Laden i d'haver bombardejat les dues ambaixades d'Estats Units a Àfrica el 1998. El 29 de maig, els quatre encausats van ser declarats culpables de tres-cents dos càrrecs de terrorisme i condemnats a llargues penes de presó. A l'abril, un tal Ahmed Ressay, de nacionalitat algeriana, va ser condemnat per haver introduït explosius des de Canadà als Estats Units, on havia projectat volar l'aeroport de Los Angeles l'any 2000. Entre gener i agost, Itàlia, Alemanya, Espanya i Gran Bretanya van detenir vint algerians que suposadament planejaven diversos atemptats terroristes a Europa —mantenien estretes relacions amb Bin Laden, i s'havien entrenat a l'Afganistan. El 23 de juny, les forces nord-americanes estacionades al mar d'Oman es van posar en estat de màxima alerta després de divulgar-se la notícia d'un imminent atemptat terrorista. Les ambaixades dels Estats Units van ser tancades en diversos països d'Àfrica i del Golf mentre Washington feia saber als talibán que els consideraria responsables si Bin Laden cometia algun atemptat.

De resultes de les sancions de l'ONU, la plana major talibana va quedar aïllada internacionalment; però, lluny de depassar la seva actitud bel·ligerant, va refermar el seu objectiu d'enfrontar-se a la pressió occidental, fins i tot quan la persistent sequera, la guerra civil i la ruïna de l'agricultura havien agreujat encara més la situació de la població i havien produït una allau de vora un milió de nous refugiats tant dins com fora del país. Al gener es van entaular intensos combats entre els talibán i el FU pel control de la regió d'Hazarajat, situada al centre del país i poblada pel grup ètnic hazara, compost per musulmans xiïtes i, per tant, odiats pels sunnites talibán. [...]

El 26 de febrer, en senyal de càstig, i en un intent d'intimidat als hazares, el mul·là Mohammed Omar va ordenar a les seves tropes de destruir dues estàtues gegants de Buda, de mil vuit-cents anys d'antiguitat, que dominaven la vall de Bamiyan. [...] Els talibán van destruir

Des que va començar l'any 2001, es van produir diversos esdeveniments precursors de l'atemptat

EFE

Abans de l'11 de setembre, tot indicava que l'Afganistan s'havia convertit en una amenaça de primer ordre

també unes quaranta estàtues del museu de Kabul i una enorme estàtua antiga d'un Buda reclinat a Ghazni. Els talibans van acusar el món d'aïllar al seu règim i d'interessar-se més per unes estàtues que per una població famolenta, si bé ells mateixos no mostraven massa preocupació per la trista sort del seu poble.

[...]

El cap de la sura –consell islàmic– a Kabul i número dos del moviment, el mul·là Mohammed Rabbani, va morir de càncer en un hospital de Karachi el passat abril. Rabbani estava considerat un moderat, partidari que s'iniciés un diàleg entre els talibans i Massud. La seva mort va marcar el final de qualsevol intent seriós per part dels dirigents moderats d'oposar-se als partidaris de la línia dura del règim, que estaven decidits a enfrontar-se a Occident a fi de crear el que, segons ells, era l'estat islàmic més pur del món.

El desafiament taliban incloïa l'escala de la confrontació amb l'ONU i altres organitzacions humanitàries internacionals que treballaven a l'Afganistan, així com l'aprovació de noves lleis atemptatòries contra els drets humans i que van suscitar la reprovació de molts afganesos. [...]. Però el conflicte més seriós dels talibans amb les organitzacions d'ajuda internacional va ser la negativa a permetre que al Programa Mundial d'Aliments (PMA) de l'ONU, gràcies al qual s'alimentaven uns tres milions d'afganesos, comprovés qui s'enduia realment el pa de les fleques del PMA de Kabul. Després d'uns quants mesos de negociacions fallides, el PMA va amenaçar de clausurar el 15 de juny les seves cent cinquanta-set fleques de Kabul. Les talibanes van demanar ajuda a organitzacions humanitàries àrabs i musulmanes; però la seva crida va trobar escàs eco. El PMA va tancar les fleques el 15 de juny, i va obligar els talibans a acceptar una solució de compromís dos dies després.

[...]

L'ONU va posar el crit al cel davant la crisi de l'agricultura. Un estudi del PMA de vint-i-quatre províncies realitzat a l'abril va denunciar que el 2001 es cultivaria un cinquanta per cent menys de terra a causa de la sequera i de l'escassetat de llavors, mentre que el 70% de la ramaderia del país havia mort com a conseqüèn-

cia de les fortes restriccions d'aigua i la falta de pastures. Al juny, l'ONU va advertir de la fam i de les morts massives que seguirien a la manca d'aliments, tret que la comunitat internacional reaccionés ràpidament aportant molta més ajuda.

Tanmateix l'assetjament dels talibans a les organitzacions humanitàries va fer que molts països occidentals es mostressin reticents a continuar enviant ajuda. El PMA va dir que necessitaria alimentar 5,5 milions d'indigents a l'hivern de 2000-2001, en comparació amb els 3,8 milions de 2000.

La crisi econòmica es va veure també agreujada, per irònic que pugui semblar, per l'únic cas d'acceptació per part dels talibans de les exigències internacionals: la prohibició del cultiu de plantes de cascull. La flor, d'on s'extrau l'opi i, per tant, l'heroïna, ha representat una font importantíssima d'ingressos per totes les faccions en guerra del país. El mul·là Omar va prohibir cultivar cascull el juliol de 2000, i la prohibició es va aplicar de manera rigorosa. El març de 2001, l'ONU i Estats Units van reconèixer que els talibans havien impedit sembrar qualsevol tipus de cascull, i uns quants països van prometre prestar ajuda a milers de camperols que ho havien perdut tot per no tenir llavors i fertilitzants per plantar cultius alternatius. Molts dels nous refugiats eren agricultors que havien perdut la seva única font de sosteniment. Tanmateix, els estocs d'opi dels anys anteriors van seguir passant als països veïns, com Tadjikistan i l'Iran, per prosseguir fins a Rússia i Europa, alhora que el preu de l'opi afganès s'havia multiplicat per deu en comparació al de l'any anterior.

Abans de l'11 de setembre, tot indicava que l'Afganistan s'havia convertit en una amenaça de primer ordre per a l'estabilitat del planeta i de la regió. La sequera, la guerra civil, les migracions massives, el tràfic de drogues, la línia dura seguida pels dirigents talibans i l'augment de grups terroristes que s'entrenaven en el país, tot això hauria d'haver alertat les potències occidentals de la imminència d'un greu atemptat. [...]

Ahmed Rashid

25 de setembre de 2001